

Rada
Európskej únie

V Bruseli 17. februára 2022
(OR. en)

6316/22

LIMITE

COPS 68	PROCIV 16
POLMIL 33	ESPACE 11
EUMC 50	POLMAR 17
CIVCOM 21	MARE 17
CFSP/PESC 171	COMAR 15
CSDP/PSDC 70	COMPET 97
RELEX 196	IND 41
JAI 202	RECH 89
HYBRID 15	COTER 44
DISINFO 11	POLGEN 21
CYBER 53	

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Komu: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie

Č. dok. Kom.: COM(2022) 61 final

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV
Plán pre kritické bezpečnostné a obranné technológie

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 61 final.

Príloha: COM(2022) 61 final

V Štrasburgu 15. 2. 2022
COM(2022) 61 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Plán pre kritické bezpečnostné a obranné technológie

1. Úvod

Zotrvanie na špičke technologického vývoja je rozhodujúce na zabezpečenie európskej prosperity, bezpečnosti a spôsobu života. Nové technológie pretvárajú sektory bezpečnosti a obrany rýchlejšie ako kedykoľvek predtým, pričom stierajú hranice medzi vojenskou a civilnou oblasťou. Na existujúcu rovnováhu moci v oblasti globálnej bezpečnosti majú vplyv najmä digitálne technológie. Preto je nevyhnutné zabezpečiť, aby mohli sektory bezpečnosti a obrany v Európe z technologického hľadiska naďalej plniť svoj účel.

Mnohé kritické technológie v oblastiach bezpečnosti a obrany majú čoraz častejšie pôvod v civilnej oblasti a využívajú kritické komponenty, ktoré majú dvojité použitie. Na urýchlenie tempa inovácií v oboch oblastiach a na podporu technologickej suverenity v sektoroch bezpečnosti a obrany je potrebná lepšia úroveň výmeny medzi výskumnými a inovačnými komunitami z civilnej a obrannej sféry. EÚ sa vzhľadom na svoje dlhoročné odborné znalosti v oblasti vývoja civilných technológií a vzhľadom na nové nástroje spolupráce v oblasti obrany¹ nachádza v dobrej pozícii, aby zaujala vedúcu úlohu. Bude si to však vyžadovať efektívnejšie využívanie zdrojov a pripravenosť preskúmať príležitosti dvojitého použitia, pričom sa dodržia základné hodnoty EÚ. Zároveň to znamená znižovanie strategických závislostí a zraniteľností hodnotových a dodávateľských reťazcov spojených s týmito technológiami.

Roztrieštenosť bezpečnostnej a obrannej spôsobilosti Európy viedla k hospodárskej neefektívnosti, nižšej operačnej kapacite a vyšším strategickým závislostiam. Prebiehajúca revolúcia v oblasti bezpečnostných a obranných technológií a nové nástroje spolupráce EÚ v oblasti obrany sú príležitosťou pre EÚ vyhnúť sa chybám z minulosti, stavať na existujúcich kapacitách a zachovať si hospodársku prosperitu a bezpečnosť. **Európske prostredie technológií a inovácií v oblastiach bezpečnosti a obrany budúcnosti by sa malo od začiatku rozvíjať na základe rámcov spolupráce EÚ.**

Predsedníčka von der Leyenová vo svojej správe o stave Únie² v roku 2021 uznala, že hoci sa začali práce na vývoji európskeho obranného ekosystému, potrebujeme vybudovať európsku obrannú úniu. Strategickým kompasom pre bezpečnosť a obranu EÚ (ďalej len „Strategický kompas“), ktorý majú členské štáty prijať v marci 2022, sa stanoví spoločná strategická vízia na nasledujúce desaťročie a načrtne sa spôsob, akým bude EÚ posilňovať svoju schopnosť konať a reagovať na rôzne krízy a výzvy; hájiť svoje záujmy a chrániť svojich občanov; investovať a inovovať, aby spoločne vyvinula potrebné spôsobilosti a technológie; a prehĺbovať partnerstvá založené na hodnotách a záujmoch Únie.

Tento plán pre kritické bezpečnostné a obranné technológie je odpoveďou na požiadavku Európskej rady z 25 – 26. februára 2021³ o načrtnutie cesty, ako podporiť výskum, technický rozvoj a inováciu a ako znížiť strategické závislosti EÚ v oblasti kritických technológií a hodnotových reťazcov pre bezpečnosť a obranu. Plán sa predloží na neformálnom samite

¹ Európsky obranný fond, koordinované ročné hodnotenie obrany (CARD) a stála štruktúrovaná spolupráca v oblasti obrany (PESCO).

² [Prejav predsedníčky Komisie von der Leyenovej o stave Únie 2021.](#)

³ [Vyhlásenie členov Európskej rady z 26. februára 2021.](#)

v Paríži, ktorý sa uskutoční 10 – 11. marca 2022, a premietne sa do Strategického kompasu. V tomto pláne sa navrhuje ďalší postup na to, aby členské štáty a EÚ spoločne dosiahli uvedený cieľ, a to najmä:

- identifikáciou technológií, ktoré sú kritické pre bezpečnosť a obranu EÚ, ich posilňovaním prostredníctvom európskych programov (pre výskum, technický rozvoj a inováciu),
- zabezpečením, aby sa v civilných európskych programoch výskumu, technického rozvoja a inovácie, ako aj v priemyselnej a obchodnej politike lepšie zohľadňovali náležité aspekty obrany a naopak – aby sa vo vojenských programoch výskumu, technického rozvoja a inovácie lepšie zohľadňovalo možné civilné využitie technológií,
- podporou od samého začiatku celouijného strategického a koordinovaného prístupu k technológiám kritickým pre bezpečnosť a obranu s cieľom čo najlepšie využívať programy EÚ a členských štátov v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie, dosiahnuť synergie medzi civilnou a obrannou sférou v oblasti výskumu a inovácií a zmiernovať strategické závislosti od vonkajších zdrojov, a
- čo najväčšou koordináciou s podobne zmysľajúcimi partnermi, ako sú Spojené štáty a Organizácia Severoatlantickej zmluvy (NATO), a to za vzájomne výhodných podmienok.

2. Kritické technológie a strategické závislosti v oblastiach bezpečnosti a obrany

Aktualizácia „Novej priemyselne stratégie na rok 2020: Budovanie silnejšieho jednotného trhu pre obnovu Európy“ (ďalej len „aktualizovaná priemyselná stratégia“)⁴ z mája 2021 potvrdzuje, že vedúce technologické postavenie ostáva aj naďalej základnou hnacou silou konkurencieschopnosti a inovácií EÚ, najmä pokiaľ ide o tzv. kritické technológie⁵. Zároveň sa v nej zdôrazňuje význam identifikácie a zmiernovania strategických závislostí v „citlivých ekosystémoch“ na zabezpečenie odolnosti EÚ, a to vrátane ekosystémov „blízkosť, sociálne hospodárstvo a civilná bezpečnosť“ a „letecký/kozmickej priestor a obrana“.

V akčnom pláne Komisie pre synergie medzi civilným sektorom, obranným a vesmírnym priemyslom (ďalej len „akčný plán pre synergie“)⁶ z februára 2021 sa uznáva rastúci význam prelomových a podporných technológií s pôvodom v civilnej oblasti pre bezpečnosť a obranu EÚ v budúcnosti a potreba podporovať vzájomné obohacovanie a synergie medzi civilnými a obrannými technológiami. Stanovujú sa v ňom viaceré kľúčové opatrenia na podporu výmeny informácií a spolupráce medzi civilnou a obrannou sférou, ktorých východiskovým bodom sú programy a nástroje EÚ v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie.

2.1. Špecifické vlastnosti sektorov bezpečnosti a obrany

Obranný priemysel EÚ sa vyznačuje rozmanitou štruktúrou, ktorú tvoria veľké nadnárodné podniky a malé až stredne veľké subjekty. Dopyt pochádza takmer výhradne od národných vlád,

⁴ [COM\(2021\) 350 final](#).

⁵ Komisia sa v rámci svojej práce na Monitorovacom stredisku pre kritické technológie nachádza v procese vymedzenia „kritickosti“ na účely vesmírneho a obranného priemyslu, ako aj súvisiacich civilných sektorov (vrátane bezpečnosti).

⁶ [COM\(2021\) 70 final](#).

ktoré zároveň majú kontrolu nad každým nadobúdaním technológií a výrobkov obranného priemyslu, ako aj ich vývozom. Rôzne vnútroštátne požiadavky a národné verejné výdavky a investície naďalej spôsobujú roztrieštenie trhu EÚ v oblasti obrany, pričom v niektorých prípadoch predstavujú riziko ohrozenia interoperability medzi národnými ozbrojenými silami členských štátov. Sektor obrany sa preto neriadi konvenčnými pravidlami a obchodnými modelmi, ktoré sa vzťahujú na tradičnejšie trhy, a má preto obmedzený priestor vplyvať na súvisiace investície a požiadavky trhu. Priemyslu to sťažuje vykonávať významné samostatne financované obranné projekty v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie.

Bezpečnostný priemysel EÚ čelí podobným výzvam, keďže trhy sú takisto prevažne vnútroštátne, ale ešte viac roztrieštené. Vyznačuje sa rozmanitou škálou zákazníkov (napr. policajná zložka, agentúry vnútornej bezpečnosti, colné agentúry, pohraničné orgány, súkromné bezpečnostné služby), činnosťami uskutočňovanými na rôznych úrovniach (miestna, regionálna, celoštátna) a organizáciou, ktorá sa medzi jednotlivými členskými štátmi líši. **Komisia v roku 2022 predloží štúdiu o trhu EÚ v oblasti bezpečnosti, ktorá prinesie ďalšie poznatky o tomto komplexnom sektore.** Útvary Komisie okrem toho v prvej polovici roka 2022 zhrnú návrhy na podporu prijatia prístupov zameraných na spôsobilosť, ktoré sa majú uplatniť vo všetkých sektoroch bezpečnosti. Týmito návrhmi sa posilní skorá a výhľadová identifikácia potrieb a riešení, pokiaľ ide o bezpečnosť a presadzovanie práva.

Vesmír a kybernetika sú strategickými „podpornými faktormi“ pre sektory bezpečnosti a obrany. Vesmírny sektor, ktorý sa vyznačuje malým objemom na trhu a obmedzeným vplyvom na súkromnom trhu s komponentmi, má mnohé z ich špecifických vlastností spoločné. Odolnosť vesmírnych programov a vesmírnych hodnotových reťazcov je zásadná pre bezpečnostné a obranné ciele EÚ. Dôležitejšiu úlohu vo všetkých obranných spôsobilostiach čoraz viac zohráva aj kybernetika, čo si vyžaduje pozornosť a investície. V dôsledku rýchlo rastúceho počtu kybernetických útokov zameraných na civilné i obranné aktíva a siete, ako aj rastúcej úlohy civilného sektora pri inováciách a normalizácii v odvetví kybernetiky je potrebné vytvoriť užšie prepojenia medzi kybernetickou bezpečnosťou a kybernetickou obranou. V príspevku Komisie k európskej obrane v súvislosti so Strategickým kompasom („oznámenie o obrane“), ktorý je súčasťou tohto obranného balíka, sa stanovujú ďalšie opatrenia pre tieto dva sektory.

2.2. Mapovanie kritických technológií a strategických závislostí v oblastiach bezpečnosti a obrany

V aktualizovanej priemyselnej stratégii sa poskytuje všeobecné zmapovanie a analýza strategických závislostí a kapacít EÚ, ktoré vychádzajú z prvého kola hĺbkových preskúmaní citlivých ekosystémov⁷. Hoci tento dokument predstavuje základ pre politické opatrenie na podporu lepšej odolnosti EÚ, zároveň sa v ňom uvádza, že treba vynaložiť ďalšie úsilie na zlepšenie nášho chápania strategických závislostí EÚ a toho, ako sa môžu vyvíjať a viesť k ďalším zraniteľnostiam. Jeho súčasťou je druhé kolo hĺbkových preskúmaní citlivých ekosystémov a systém monitorovania prostredníctvom Monitorovacieho strediska pre kritické technológie (ďalej len „monitorovacie stredisko“), pozri oddiel 2.3.

⁷ [SWD\(2021\) 352 final](#).

Útvary Komisie začali práce na hĺbkových preskúmaniach oblastí obranných a bezpečnostných technológií vrátane oblasti kybernetickej bezpečnosti s cieľom podporiť aktualizovanú priemyselnú stratégiu a rozvoj monitorovacieho strediska. Doteraz sa vykonali dve predbežné prípadové štúdie o oblastiach obranných technológií autonómnych systémov a polovodičov, ktoré sa považovali za reprezentatívne vzorky z dôvodu ich prierezového významu pre vojenské spôsobilosti v rôznych oblastiach, pozri rámček 1. Cieľom bolo identifikovať spoločné charakteristiky týchto oblastí obranných technológií, najmä pokiaľ ide o príčiny závislosti a súvisiace riziká, ako aj prvotné možnosti na ich zmiernenie.

Prípadové štúdie potvrdzujú, že sektor obrany má vo všeobecnosti rovnaké strategické závislosti a zraniteľnosti ako iné citlivé ekosystémy, najmä pokiaľ ide o technologické medzery, (kritické) suroviny, zručnosti, nízke investície v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie, ako aj extrateritoriálne predpisy krajín mimo EÚ. Zároveň z nich vyplýva, že zraniteľnosti sektora vo všeobecnosti zhoršuje strategická a citlivá povaha jeho činností (napr. prísnejšie normy bezpečnosti informácií a bezpečnosti dodávok) a pomerne marginálna veľkosť trhu.

Z prípadových štúdií ďalej vyplýva, že niektorí zo svetových konkurentov EÚ prijímajú v porovnaní s doterajšími opatreniami Únie agresívnejšie a defenzívnejšie opatrenia na podporu kritických technológií a riešenie strategických závislostí. Napríklad systematickejšie zapájajú úvahy súvisiace s národnou obranou do vývoja civilných technológií, vo veľkej miere investujú do svojich domácich kapacít v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie a priemyselných kapacít, priťahujú investorov zo zahraničia a v určitých prípadoch uplatňujú stratégie agresívneho prevzatia v tretích krajinách. Zároveň chránia svoje vlastné priemyselné odborné znalosti a vplyv využívaním vzájomných závislostí alebo používaním prísnej extrateritoriálnej regulácie na obmedzenie prístupu tretích krajín k technológiám.

Hoci EÚ má k dispozícii vlastné nástroje na posilnenie svojich priemyselných kapacít v súlade s pravidlami EÚ, sú obmedzené pretrvávajúcim značne roztriešteným dopytom na trhu EÚ v oblasti obrany, historicky prísny oddelením civilného a obranného výskumu, technického rozvoja a inovácie na úrovni Únie, ako aj pomerne nedostatočnými investíciami členských štátov do európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne (EDTIB). Kolektívne výdavky členských štátov na inovácie v oblasti obrany (2,5 miliardy EUR alebo 1,2 % z výdavkov na obranu) v skutočnosti zaostávajú za 15 rokov starým cieľom EDA na úrovni 2 %.

Zatiaľ čo trhové sily viedli k situácii, v ktorej žiadna krajina nemôže dosiahnuť úplnú technologickú suverenitu v oblasti technológií, prebieha globálna súťaž o vedúce technologické postavenie a s tým súvisiace hospodárske a vojenské výhody. Ak EÚ nepodnikne žiadne kroky, mohlo by to viesť k zhoršeniu jej existujúcich strategických závislostí a vytvoreniu nových. Štruktúrovaný prístup je nevyhnutný na to, aby EÚ zostala na čele kritických technológií a aby sa identifikovali a zmiernili strategické závislosti v oblastiach bezpečnosti a obrany. Cieľom tohto plánu je stanoviť takýto prístup, ktorý sa má začleniť do Strategického kompasu EÚ.

Rámček 1: Prípadové štúdie – autonómne systémy a polovodiče v oblasti obrany

Analytickou prácou Komisie o autonómnych systémoch v oblasti obrany s osobitnou pozornosťou venovanou umelej inteligencii a strojovému učeniu sa identifikovali významné kritické technológie a štyri hlavné oblasti, v ktorých EÚ zaostáva, a to: zručnosti, údaje,

hardvér a testovanie. Možné opatrenia na ich riešenie by boli založené na existujúcej stratégii EÚ v oblasti umelej inteligencie⁸ a súvisiacich politických iniciatívach, ako aj na vnútroštátnych stratégiách členských štátov v oblasti umelej inteligencie. Medzi tieto opatrenia patria činnosti v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie (napr. zvýšená dostupnosť údajov a učenia umelej inteligencie, prepojenie s európskou iniciatívou v oblasti procesorov), infraštruktúra (napr. kapacita cloud computingu na účely obrany, domáce skúšobné zariadenia) a ochrana existujúcich kritických aktív (napr. preverovanie priamych zahraničných investícií).

Analytickou prácou o polovodičoch v oblasti obrany sa zdôraznila všadeprítomnosť polovodičov v obrannom vybavení a existujúce a budúce závislosti spôsobené predovšetkým nedostatkom domácich kapacít EÚ (zlievarní) najpokročilejších technologických uzlov. Komisia zahrnula zmierňujúce opatrenia do návrhu európskeho aktu o čipoch prijatého 8. februára 2022⁹, ktorého cieľom je vytvoriť najmodernejší európsky ekosystém čipov na zlepšenie spôsobilostí EÚ v tejto oblasti, a tak zároveň riešiť potreby v oblasti obrany.

2.3. Monitorovacie stredisko pre kritické technológie

Nedostatok prezieravosti, pokiaľ ide o význam technológií v budúcnosti, je čiastočnou príčinou niektorých existujúcich strategických závislostí EÚ od tretích krajín (napr. v oblasti diaľkovo riadených leteckých systémov, polovodičov). EÚ potrebuje štruktúrovanejšiu prognózu a strategickú reflexiu o kritických technológiách v oblastiach bezpečnosti a obrany s cieľom identifikovať prioritné oblasti na podporu výskumu a inovácií, zníženie existujúcich strategických závislostí a zabránenie vzniku nových.

Monitorovacie stredisko pre kritické technológie, ktoré Komisia v súčasnosti zriaďuje v súlade s akčným plánom pre synergie (opatrenie 4), prispeje k tejto reflexii. V rámci jeho pracovných metód sa zohľadnia ďalšie podobné iniciatívy¹⁰, aby sa predišlo duplicitě. Umožní sa tým doladiť zoznam kritických technológií uvedených v akčnom pláne pre synergie tak, aby zohľadňoval vyvíjajúce sa prostredie technológií a potreby v oblasti spôsobilostí.

Monitorovacie stredisko bude identifikovať, monitorovať a posudzovať kritické technológie v oblasti vesmírneho a obranného priemyslu, ako aj súvisiacich civilných sektorov, ich možné využitie a súvisiace hodnotové a dodávateľské reťazce. Okrem toho bude identifikovať, monitorovať a analyzovať existujúce a predvídateľné technologické medzery, základné príčiny strategických závislostí a zraniteľné miesta.

S členskými štátmi bude nevyhnutné dohodnúť sa na vhodnej úrovni podrobností pri diskusiách o týchto otázkach na úrovni EÚ a na potrebe vymieňať si relevantné údaje medzi členskými štátmi a Komisiou. V rámci monitorovacieho strediska sa vytvorí mechanizmus vo forme špecializovanej expertnej skupiny na výmenu informácií a diskusie s členskými štátmi

⁸ [COM\(2018\) 237 final](#).

⁹ [COM\(2022\) 45 final](#).

¹⁰ Napríklad podpora a nástroje projektu Pokročilé technológie v priemysle (ATI), monitorovanie kritických technológií v oblasti vesmíru, zastrešujúca agenda strategického výskumu (OSRA), technologické stavebné prvky a kľúčové strategické činnosti (KSA) Európskej obrannej agentúry.

v utajovanom prostredí. Zahŕňať to bude diskusia o vzniku nových a prelomových technológií s cieľom predchádzať novým závislostiam v bezpečnostnom, obrannom a vesmírnom priemysle. Do tohto procesu sa zapojí vysoký predstaviteľ Únie a jeho útvary.

Komisia na základe údajov monitorovacieho strediska do konca roka 2022 a potom každé dva roky predloží členským štátom utajovanú správu o kritických technológiách a rizikách súvisiacich so strategickými závislosťami, ktoré majú vplyv na oblasti bezpečnosti, vesmíru a obrany. Komisia na základe týchto správ vypracuje technologické plány, ktorých súčasťou budú zmierňujúce opatrenia na podporu výskumu, technického rozvoja a inovácie a zníženie strategických závislostí, ktoré ovplyvňujú oblasti bezpečnosti a obrany.

Po riadnom uvedení monitorovacieho strediska do prevádzky by sa mohol rozsah jeho práce rozšíriť na ďalšie odvetvia, ako sa uvádza v aktualizovanej priemyselnej stratégii.

Výhľad do budúcnosti

- Komisia v roku 2022 vytvorí expertnú skupinu na uľahčenie výmen informácií s členskými štátmi týkajúcich sa kritických technológií, hodnotových a dodávateľských reťazcov. Skupina bude súčasťou Monitorovacieho strediska pre kritické technológie v obrannom, vesmírnom a civilnom priemysle. Cieľom je:
 - vykonávať pravidelné konzultácie s orgánmi členských štátov v záujme vypracovania utajovanej správy,
 - zabezpečiť riadne zaobchádzanie s citlivými a utajovanými skutočnosťami, ktoré môžu byť predmetom výmeny v kontexte Monitorovacieho strediska pre kritické technológie, a so súvisiacimi správami a plánmi.
- Komisia do polovice roka 2022 predloží štúdiu o trhu EÚ v oblasti bezpečnosti, ktorá bude slúžiť na lepšie porozumenie špecifickým vlastnostiam trhu v oblasti civilnej bezpečnosti, pomôže identifikovať kritické technológie a strategické závislosti, ako aj vytvoriť základ pre nový prístup zameraný na spôsobilosť, pokiaľ ide o bezpečnostné a iné činnosti v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie.
- Útvary Komisie do polovice roka 2022 vypracujú dokument, v ktorom sa zhrnú návrhy na podporu prijatia prístupov zameraných na spôsobilosť, ktoré sa majú uplatniť vo všetkých sektoroch bezpečnosti.

3. Podpora výskumu, technického rozvoja a inovácie kritických technológií v oblastiach bezpečnosti a obrany

Technologickými plánmi, ktoré Komisia vypracuje na základe posúdení od monitorovacieho strediska, sa podpora rôzne činnosti, od programovania výskumu, technického rozvoja a inovácie kritických technológií až po vývoj väčších hlavných iniciatív, ktoré prispejú k posilňovaniu konkurencieschopnosti a odolnosti EÚ v sektoroch bezpečnosti a obrany. Aby sa dosiahli tieto ciele, dostupné finančné prostriedky sa budú musieť využiť efektívnejšie prostredníctvom lepšej koordinácie existujúcich vnútroštátnych programov a nástrojov, ako aj programov a nástrojov EÚ v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie.

3.1. Preklenutie rozdelenia výskumu, technického rozvoja a inovácie v EÚ na civilnú a obrannú sféru

Komisia sa v akčnom pláne pre synergie (opatrenie 2) zaviazala, že do roku 2022 zlepši vnútornú koordináciu medzi programami a nástrojmi EÚ (pozri rámček 2) s cieľom získať obrovské prínosy vyplývajúce zo synergií medzi civilnou a obrannou oblasťou výskumu, technického rozvoja a inovácie v záujme hospodárskeho rastu, jednotného trhu a bezpečnosti občanov Únie.

Hoci vykonávanie tohto cieľa možno predĺžiť aj do roku 2023 (napr. zlepšením plánovania a synchronizácie, usmernením riadiacich orgánov v členských štátoch atď.), niektoré prekážky bude z krátkodobého a strednodobého hľadiska náročnejšie riešiť, pričom si môžu vyžadovať zapojenie ďalších zainteresovaných strán. Platí to najmä vtedy, ak sa v právnych ustanoveniach v základných aktoch o programoch a nástrojoch EÚ stanovujú praktické obmedzenia. Činnosti s dvojakým použitím napríklad možno financovať v rámci Nástroja na prepájanie Európy (NPE) a Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF), ale činnosti uskutočňované v rámci programu Horizont Európa¹¹ sa zameriavajú na civilné využitie; v programoch a nástrojoch v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie neexistuje žiadny rámec na priamu podporu takýchto činností. Podobne aj úverové politiky Európskej investičnej banky stále obsahujú obmedzenia, ktoré sa vzťahujú na sektor obrany.

S cieľom uľahčiť výmenu informácií medzi civilnou a obrannou sférou, najmä v oblasti kritických technológií, Komisia v roku 2023 vypracuje prístup na podporu výskumu, technického rozvoja a inovácie s dvojakým použitím na úrovni EÚ, ktorý sa má v plnom rozsahu stredne až dlhodobo vykonávať v rámci všetkých programov a nástrojov EÚ. Táto práca sa zároveň premietne do hodnotenia v polovici trvania príslušných sektorových programov, ako sú finančné prostriedky v rámci všeobecného nariadenia, a to vrátane prostriedkov na pripravenosť na núdzové zdravotné situácie.

Rámček 2: Programy a nástroje EÚ na podporu výskumu, technického rozvoja a inovácie kritických technológií významných pre oblasti bezpečnosti a obrany a zavádzanie ich infraštruktúry v rámci viacročného programu financovania (2021 – 2027)

- Na výskum a vývoj v oblasti obrany sa z Európskeho obranného fondu vyčlení 8 miliárd EUR. Z rozpočtu na účely výskumu a vývoja sa na prelomové technológie z Európskeho obranného fondu prideli 4 až 8 %, t. j. až 100 miliónov EUR ročne.
- Z programu Horizont Európa je v rámci piliera II s názvom „Globálne výzvy a konkurencieschopnosť európskeho priemyslu“ na účely výskumu a inovácií v oblasti civilnej bezpečnosti vyčlenených 1,6 miliardy EUR v rámci klastra s názvom „Civilná bezpečnosť pre spoločnosť“, pričom kritické technológie sa podporujú v rámci klastrov „Digitalizácia, priemysel a vesmír“, „Klíma, energetika a mobilita“ a „Potraviny, biohospodárstvo, prírodné zdroje, poľnohospodárstvo a životné prostredie“. Doplnkové činnosti sa financujú v rámci piliera I s názvom „Excelentná veda“, Európskej rady pre inovácie a Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) v rámci piliera III

¹¹ Pojem „Horizont Európa“ v tomto dokumente označuje osobitný program na vykonávanie programu Horizont Európa a Európsky inovačný a technologický inštitút; nimi uskutočňované činnosti sa zameriavajú výlučne na civilné využitie.

s názvom „Inovatívna Európa“, ako aj európskych partnerstiev, ktoré združujú a mobilizujú zdroje s cieľom zabezpečiť vedúce technologické postavenie EÚ a otvorenú strategickú autonómiu v kritických oblastiach.

- Program Digitálna Európa podporí činnosti zavádzania, ktoré majú význam pre kritické technológie v prioritných oblastiach kybernetickej bezpečnosti, umelej inteligencie a superpočítania.
- Európske centrum priemyselných, technologických a výskumných kompetencií v oblasti kybernetickej bezpečnosti a sieť koordinačných centier prijímú v roku 2022 strategický program pre investície do kybernetiky, ktorý sa premietne do programov Horizont Európa a Digitálna Európa. Synergie medzi civilnými a obrannými technológiami a využitiami s dvojakým použitím možno preskúmať prostredníctvom prepojení s Európskym obranným fondom v súlade s uplatniteľnými pravidlami.
- EŠIF (najmä Európsky fond regionálneho rozvoja a Európsky sociálny fond plus) sa môžu použiť na podporu európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne.
- Medzi ďalšie príslušné programy, fondy a nástroje EÚ patrí Vesmírny program, Nástroj na prepájanie Európy (NPE), program InvestEU, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, program LIFE, verejno-súkromné partnerstvá a mechanizmy kombinovaného financovania.

3.2. Prepájanie vnútroštátnych programov a nástrojov a programov a nástrojov EÚ na podporu výskumu, technického rozvoja a inovácie kritických technológií v oblastiach bezpečnosti a obrany

Hoci programy a nástroje EÚ poskytujú značné financovanie činností v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie v sektoroch obrany a bezpečnosti v EÚ, väčšina financovania vyčleneného na tieto činnosti naďalej spočíva na členských štátoch, pričom roztrieštenosť trhov v oblasti bezpečnosti a obrany je aj naďalej vážnym problémom. V dôsledku toho si dosiahnutie technologickej suverenity v niektorých oblastiach kritických technológií a zmiernenie strategických závislostí v ďalších oblastiach bude vyžadovať koordináciu v rámci celej EÚ.

Členské štáty sa vyzývajú, aby sa v rámci Strategického kompasu zaviazali od samého začiatku vypracovať spoločne s Komisiou celounijný strategický koordinovaný prístup v oblasti kritických technológií významných pre oblasti bezpečnosti a obrany, a to pri úplnom rešpektovaní rôznorodosti a komplexnosti riadenia vnútroštátnych programov a nástrojov, ako aj programov a nástrojov EÚ. V rámci tohto prístupu by sa zohľadnili ďalšie koordinačné štruktúry, ako sú nové centrum inovácií EÚ v oblasti vnútornej bezpečnosti, ktorému predsedá Stály výbor pre operačnú spoluprácu v oblasti vnútornej bezpečnosti (COSI), a nové Centrum pre inovácie EÚ v oblasti obrany, ktoré sa majú zriadiť v rámci Európskej obrannej agentúry.

Tento prístup by staval na utajených správach o kritických technológiách a technologických plánoch vypracovaných Komisiou, ktoré by boli východiskovým bodom pre diskusie medzi orgánmi členských štátov a Komisiou. Cieľom by bolo na základe technologických plánov identifikovať tie oblasti, ktoré si vyžadujú najnaliehavejšie opatrenia, a zmobilizovať programy, nástroje a politiky EÚ a členských štátov, ktoré sa na ne majú koordinovaným spôsobom zamerať, a to v súlade s pravidlami EÚ v oblasti štátnej pomoci. Zabezpečilo by sa tým

zameranie investícií na oblasti, ktoré majú najväčší význam pre bezpečnosť občanov Únie. Priority by sa pravidelne aktualizovali s cieľom zabezpečiť ich relevantnosť, ako aj účinnosť výdavkov.

Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi na identifikácii najlepšieho mechanizmu na uľahčenie tejto koordinačnej práce (napr. skupina expertov monitorovacieho strediska).

3.3. Podpora inovácií a podnikavosti v oblastiach bezpečnosti a obrany – vytvorenie programu EÚ pre inovácie v oblasti obrany

EÚ potrebuje lepšie využiť plný potenciál svojho inovačného spoločenstva pri podpore bezpečnosti a obrany. Bude si to vyžadovať pomoc netradičným aktérom a existujúcim inovačným startupom a malým a stredným podnikom (MSP) pôsobiacim v oboch sektoroch pri prekonávaní ich značných technologických, administratívnych a regulačných prekážok, ako aj prekážok pri vstupe na trh, pričom sa dodržia prísne bezpečnostné normy, a pri prístupe k financovaniu. Štruktúra trhu v oblasti obrany sa často vyznačuje malým počtom veľkých aktérov, ktorých podporuje súbor špecializovaných MSP, ktoré majú obmedzený priamy prístup na tento trh. V dôsledku toho môžu čeliť inovačné MSP v oblasti obrany ťažkostiam v prístupe k financiam, čo môže viesť k tomu, že sa obrátia na zahraničných investorov alebo sa stanú ich terčom. Situácia má podobný charakter v prípade inovačných MSP v oblasti bezpečnosti, ktoré čelia podobným výzvam v prístupe k potenciálnym zákazníkom alebo k prispôbeným finančným prostriedkom¹².

Komisia podporovala inovačné startupy a MSP v oblasti bezpečnosti v rámci programu Horizont 2020, pričom pridelené finančné prostriedky a všeobecná miera úspešnosti v rámci výzvy 7 s názvom „Civilná bezpečnosť pre spoločnosť“ dosahovali v prípade malých inovátorov nadpriemerné hodnoty. Hoci táto podpora bude pokračovať v rámci programu Horizont Európa, startupy a MSP v oblasti bezpečnosti budú naďalej potrebovať dodatočnú podporu na mieru s cieľom urýchliť ich vstup na trh. Preskúmaním nových nástrojov na inovácie s dvojakým použitím by sa mohla podporiť ich výrobná kapacita, konkurencieschopnosť a udržateľnosť.

Komisia začala proces vytvárania podobných činností v rámci Európskeho obranného fondu na vývoj súboru nástrojov v oblastiach inovácií v obrane a inovácií s dvojakým použitím, ktoré sa budú vzťahovať na úrovne technologickej pripravenosti (TRL)¹³ 1 až 9. Prebiehajú práce na týchto nástrojoch týkajúcich sa obrany, nových technológií a dvojakého použitia:

- a) *Inovácie v obrane prostredníctvom Európskeho obranného fondu* – preskúmajú sa osobitné opatrenia na lepšiu podporu projektov zameraných na prelomové technológie, ako aj

¹² [Výzvy a príležitosti MSP a startupov týkajúce sa výskumu a vývoja EÚ v oblasti bezpečnosti](#), CERIS SSRI virtuálne podujatie, 30. apríla 2021.

¹³ V programoch a nástrojoch v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie EÚ už od roku 2014 všeobecne uplatňuje stupnicu úrovne technologickej pripravenosti (TRL). Stupnicou sa rozlišuje deväť úrovní technologickej vyspelosti, ktoré sa pohybujú od základného vedeckého výskumu na úrovni TRL 1 až po konečný výrobok pripravený na uvedenie na trh na úrovni TRL 9. Keďže využitie, a teda aj potenciál na dvojaké použitie, technológií sa za bežných okolností odhalí na úrovni TRL 5 – 6, technológiu možno považovať za „neutrálnu“ na úrovniach TRL 1 – 4.

inovačných riešení v oblasti obrany zameraných na budúcnosť, pričom sa podporuje účasť najmä inovačných MSP, inovačných laboratórií a výskumno-technologických organizácií (VTO). Tieto opatrenia môžu nadobudnúť rôzne podoby, napríklad podnikové poradenstvo (pracovný program na rok 2021), technologické výzvy (pracovný program na rok 2022), programovacie maratóny alebo ocenenia (pracovný program na rok 2023 a neskôr). Zároveň budú vychádzať z relevantných nadobudnutých skúseností od Európskej rady pre inováciu a môžu byť prepojené s novou iniciatívou CASSINI v oblasti obrany.

- b) *Mechanizmus kombinovaného financovania investícií do obrany v rámci programu InvestEU* – vytvorením takéhoto nástroja by sa Komisii umožnilo, aby poskytovala záruky na investície vykonané finančnými sprostredkovateľmi v celej EÚ do inovačných MSP alebo MSP v oblasti strategickej obrany. Zmiernili by sa tým problémy súvisiace s obmedzeným prístupom k financiám pre MSP vyvíjajúce sľubné technológie na európsku obranu, pričom by sa poskytol spoľahlivý kapitál a zabránilo by sa nepriateľskému prevzatiu zo strany subjektov tretích krajín. Umožnením lepšieho prístupu inovačných MSP a spoločností so strednou kapitalizáciou v oblasti obrany ku kapitálovému financovaniu by sa podporil ich rast a v konečnom dôsledku by sa prispelo k inovatívnosti európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne. Komisia takisto preskúma potrebu ďalších nástrojov pri podpore kľúčových účastníkov trhu v hodnotovom reťazci.
- c) *Iniciatíva CASSINI v oblasti obrany* – táto iniciatíva by nadviazala na existujúcu iniciatívu CASSINI na podporu MSP a startupov vo vesmírnom priemysle. Podnikom a startupom by poskytovala služby, medzi ktoré patrí: rozvoj podnikania a siete (napr. vyhľadávanie partnerov, akcelarátor podnikania) a ocenenia a súťaže (vrátane programovacích maratónov, mentorstva atď.), pričom bude dopĺňať uvedený mechanizmus kombinovaného financovania investícií do obrany.
- d) *Inkubátor inovácií* – Komisia v roku 2022 zriadi inkubátor inovácií na podporu vývoja nových technológií a formovanie inovácií s dvojakým použitím v súlade s akčným plánom pre synergie (opatrenie 6), ktorý by mohol zohrávať dôležitú úlohu pri odstraňovaní medzery medzi civilnými a obrannými programami v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie. Inkubátor by príslušné útvary Komisie a členské štáty na základe systematickej analýzy výsledkov skorých fáz vývoja technológií upozornil na projekty a/alebo technológie, ktoré vykazujú možné využitia v oblastiach bezpečnosti, vesmíru alebo obrany a ktoré by sa mohli uplatniť. Komisia by podľa potreby posúdila, ako by sa mohli tieto zaznamenané projekty nasmerovať k ďalším možnostiam financovania, ako je systém prechodného financovania Európskej rady pre inováciu alebo Európskeho obranného fondu.
- e) *Podpora sietí inovácií* – cezhraničné siete inovácií v obrane by mohli zohrávať úlohu sprostredkovateľa inovácií a podporovať projekty spolupráce s cieľom zapracovať inovačné riešenia. Prieskumom technológií by sa odhalili a identifikovali nové inovačné riešenia a technológie s možnými prínosmi pre využitia v oblasti obrany. Výskumné centrá a zariadenia na technické skúšky by potom vyskúšali význam takýchto technológií z civilnej oblasti a vymieňali si najlepšie postupy. Európska obranná agentúra by bola hlavným

partnerom Komisie, pokiaľ ide o vykonávanie ďalšej časti opatrenia 6 podľa akčného plánu pre synergie.

Komisia určí spôsob prepojenia súboru nástrojov s nástrojmi podporujúcimi inovácie v oblastiach bezpečnosti (napr. program Horizont Európa) alebo kybernetickej bezpečnosti (napr. sieť národných koordinačných centier v oblasti kybernetickej bezpečnosti v spolupráci s európskymi centrami digitálnych inovácií).

Navzájom sa dopĺňajúce prednosti Komisie a Európskej obrannej agentúry by sa mali spojiť v rámci **programu EÚ pre inovácie v oblasti obrany**. Vzhľadom na svoje skúsenosti s plnením rozpočtu EÚ na podporu výskumu, technického rozvoja a inovácie v obrannej a civilnej oblasti a v oblasti položiek s dvojakým použitím bude Komisia v rámci tohto programu zohrávať ústrednú úlohu pri podpore inovácií v záujme európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne. Európska obranná agentúra bude vzhľadom na svoje odborné znalosti v oblasti obrany, okrem iného v oblasti spájania nových a prelomových technológií a požiadaviek na vojenské spôsobilosti, ďalej spájať a podporovať úsilie členských štátov prostredníctvom svojho Centra pre inovácie v oblasti obrany. Komisia a Európska obranná agentúra budú v rámci úzkej spolupráce v synergii zrýchľovať inovácie v oblastiach bezpečnosti a obrany EÚ a jej členských štátov.

3.4. Zručnosti

Nedostatok zručností a pracovných síl, najmä kvalifikovaných zamestnancov v oblastiach vedy, technológií, inžinierstva a matematiky, sú hlavnými výzvami obranného a bezpečnostného priemyslu, ktoré podobne ako mnohé iné vyspelé odvetvia priemyslu do značnej miery závisia od dostupnosti týchto zamestnancov. Vzhľadom na rýchlo sa vyvíjajúce technológie a panorámu hrozieb je dôležité, aby priemysel vo väčšej miere oslovoval nových a mladých výskumníkov a podnikateľov vrátane žien, pričom zaujme inkluzívny a ľahký prístup všetkých talentov, zručností a dostupnej pracovnej sily.

Komisia v novembri 2020 spustila Pakt o zručnostiach spoločne s prvou vlnou partnerstiev pre zručnosti v troch kľúčových priemyselných ekosystémoch, a to mikroelektroniky, automobilov a leteckého a obranného priemyslu. Členovia paktu (priemysel, univerzity a organizácie odbornej prípravy, sociálni partneri) sa zaviazali zabezpečiť nepretržitú a udržateľnú ponuku zručností v oblastiach, kde je to najviac potrebné, a to zvyšovaním úrovne zručností 200 000 zamestnancov a rekvalifikáciou 300 000 osôb, na ktoré sa do roku 2030 vyčlenia verejné a súkromné investície vo výške 1 miliarda EUR.

Výhľad do budúcnosti

- Komisia vyzýva členské štáty, aby sa od samého začiatku zaviazali v rámci Strategického kompasu vypracovať celounijný strategický koordinovaný prístup v oblasti kritických technológií významných pre oblasti bezpečnosti a obrany.
- Komisia v roku 2023 preskúma existujúce nástroje EÚ a navrhne ďalšie spôsoby na podporu výskumu, technického rozvoja a inovácie s dvojakým použitím na úrovni EÚ.
- Komisia podporí inovácie a podnikanie súvisiace s kritickými technológiami v oblastiach bezpečnosti a obrany na základe týchto nástrojov: a) špecializované opatrenia Európskeho

obranného fondu; b) nový mechanizmus kombinovaného financovania investícií do obrany v rámci programu InvestEU; c) nová iniciatíva CASSINI v oblasti obrany; d) nový inkubátor inovácií nových technológií a inovácií s dvojakým použitím v roku 2022 a e) zvýšená podpora sietí inovácií.

- Komisia spoločne s Európskou obrannou agentúrou a jej Centrom pre inovácie v oblasti obrany vytvorí program EÚ pre inovácie v oblasti obrany, ktorého cieľom bude urýchliť inovácie v oblastiach bezpečnosti a obrany EÚ a jej členských štátov.

4. Znižovanie strategických závislostí v oblasti kritických technológií a hodnotových reťazcov v oblastiach bezpečnosti a obrany

EÚ má k dispozícii viacero politických nástrojov nad rámec programov a nástrojov v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie, ktoré môžu prispieť k znižovaniu jej strategických závislostí v oblasti kritických technológií a hodnotových reťazcov v sektoroch bezpečnosti a obrany. Tieto nástroje prispievajú k posilňovaniu priemyselnej kapacity, konkurencieschopnosti, technologickej suverenity a odolnosti EÚ, ale aj k ochrane súčasného a budúceho technologického vývoja a spôsobilostí.

Komisia na základe práce Monitorovacieho strediska pre kritické technológie a v rámci aktualizovanej priemyselnej stratégie pri vykonávaní a preskúmvaní existujúcich priemyselných a obchodných nástrojov EÚ alebo pri návrhu nových nástrojov podľa potreby systematicky posúdi hľadiská bezpečnosti a obrany s cieľom zabezpečiť, aby plnili svoj účel.

- *Priemyselné aliancie* – priemyselné aliancie zapájajú širokú škálu partnerov (napr. verejné a súkromné subjekty, občiansku spoločnosť) do spoločného opatrenia týkajúceho sa politických cieľov EÚ v konkrétnych odvetviach alebo hodnotových reťazcoch. Založené sú na zásadách otvorenosti, transparentnosti, rozmanitosti a inkluzivity, pričom pôsobia v úplnom súlade s pravidlami hospodárskej súťaže. Priemyselné aliancie môžu zahŕňať vo vhodných prípadoch konkrétne oblasti činností na zníženie strategických závislostí sektorov bezpečnosti a obrany. Zohľadňuje sa to v rámci európskej aliancie pre priemyselné údaje, edge a cloud computing a v rámci priemyselnej aliancie pre procesory a polovodičové technológie.
- *Dôležité projekty spoločného európskeho záujmu* – dôležité projekty spoločného európskeho záujmu spúšťajú členské štáty a podliehajú pravidlám EÚ v oblasti štátnej pomoci. Sú navrhnuté tak, aby spájali vedomosti, odborné znalosti, finančné zdroje a hospodárske subjekty v celej EÚ s cieľom prekonať trhové alebo systémové zlyhania a spoločenské výzvy, ktoré by sa nemohli riešiť len na úrovni súkromných subjektov, najmä v oblastiach prelomových inovácií a kľúčovej infraštruktúry. V rámci dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu sa môžu zohľadniť bezpečnostné a obranné aspekty. Tento prípad by mohol nastať v rámci pripravovaného druhého dôležitého projektu spoločného európskeho záujmu v oblasti mikroelektroniky, ktorý bol oznámený v akte o čipoch.
- *Programy financovania z prostriedkov EÚ* – politika Únie v oblasti výskumu a inovácií bola vždy otvorená. Riadi sa zásadou otvorenej strategickej autonómie a jej cieľom je zabezpečiť rovnaké podmienky a reciprocitu. Globálny prístup EÚ k výskumu a inováciám nabáda

k strategickým partnerstvám s podobne zmysľajúcimi partnermi v súlade s medzinárodnými záväzkami EÚ (napr. NATO, Spojené štáty, Kanada, Japonsko, Južná Kórea atď.)¹⁴.

Zároveň je potrebné, aby Európa zabezpečila, že sú chránené jej strategické záujmy. Komisia na obdobie 2021 – 2027 objasnila a harmonizovala pravidlá účasti krajín mimo EÚ a oprávnenosť subjektov v rámci všetkých programov a nástrojov Únie. V prípade určitých programov (program Horizont Európa, Digitálna Európa, Európsky obranný fond, Vesmírny program, NPE) sa stanovili osobitné podmienky účasti na citlivých činnostiach v oblasti bezpečnosti, ktoré sa ďalej upresnili v príslušných pracovných programoch na ochranu základných bezpečnostných záujmov EÚ. Prebiehajúcim preskúmaním nariadenia Komisie o rozpočtových pravidlách sa takisto poskytne objasnenie o tom, ako udržať prístup otvorenej strategickkej autonómie EÚ, t. j. v úplnom rozsahu chrániť základné bezpečnostné záujmy Únie pri súčasnom dodržiavaní jej medzinárodných záväzkov.

- *Normy* – Komisia na základe akčného plánu pre synergie podporuje používanie existujúcich hybridných civilných/obránných noriem a vypracovanie nových noriem do roku 2022 (opatrenie 5) a úvah súvisiacich s obranou v rámci politík a opatrení v oblasti normalizácie. Hoci je stratégia EÚ v oblasti normalizácie¹⁵ zameraná na zabezpečenie vedúceho postavenia EÚ v rámci stanovovania civilných noriem, veľký význam bude mať pre sektor obrany, keďže takmer 80 % noriem používaných v oblasti obrany má svoj pôvod v civilných sektoroch. Komisia spoločne so zainteresovanými stranami (napr. s Európskou obrannou agentúrou) preskúma možnosť začlenenia požiadaviek na obranu do budúceho úsilia v oblasti normalizácie, ktorú podporuje, s cieľom posilniť ich zlučiteľnosť s potrebami v oblasti obrany.
- *Preverovanie priamych zahraničných investícií* – EÚ je jedným z najotvorenejších prostredí pre zahraničné investície a jedným z hlavných miest na svete, kam smerujú priame zahraničné investície (PZI). Určité investície však môžu ohroziť základné bezpečnostné záujmy EÚ. Aby sa predišlo takýmto rizikám, EÚ vytvorila rámec na preverovanie PZI, ktorý funguje od októbra 2020. Prvá výročná správa o preverovaní PZI potvrdzuje význam účinného preverovania PZI na úrovni členských štátov a úzkej spolupráce na úrovni EÚ, pričom sa zameriava na potenciálne riziká pre bezpečnosť alebo verejný poriadok. Členské štáty sa vyzývajú, aby vytvorili vnútroštátne mechanizmy preverovania PZI; 18 členských štátov ich už vytvorilo a v prípade ďalších šiestich sa nachádzajú v štádiu prípravy. Komisia nariadenie vyhodnotí a do októbra 2023 predloží správu Európskemu parlamentu a Rade.
- *Kritické infraštruktúry* – čoraz rýchlejší nástup nových a prelomových technológií mal výrazný vplyv na bezpečnosť vybavenia, infraštruktúry, služieb, hodnotových a dodávateľských reťazcov strategických sektorov vrátane bezpečnosti a obrany. EÚ a členské štáty musia komplexnejšie zohľadniť takéto zraniteľnosti v príslušných posúdeniach rizika a monitorovaní, ako aj vykonávanie opatrení zvyšujúcich odolnosť voči bezpečnostným hrozbám, napr. hybridnej alebo kybernetickej povahy. Koordinácia EÚ bude

¹⁴ Treba však poznamenať, že programy väčšiny našich partnerov v oblasti výskumu a vývoja súvisiace s obranou nie sú otvorené pre podniky v EÚ.

¹⁵ [COM\(2022\) 31 final](#).

potrebná na zabezpečenie, aby si členské štáty zachovali nadčasovú úroveň odolnosti a jednotné bezpečnostné normy na úrovni EÚ s cieľom predchádzať zraniteľnostiam.

- *Inteligentné a obehové využívanie materiálov* – nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo z marca 2020 je jedným z hlavných stavebných prvkov Európskej zelenej dohody, ktorá predstavuje nový program Európy v oblasti udržateľného rastu. Inováciami a novými obchodnými modelmi založenými na vyššej efektívnosti využívania zdrojov, vývoji nových materiálov, podpore druhotných surovín a udržateľnejšom verejnom obstarávaní sa nielen zachová životné prostredie, ale aj zabezpečí bezpečný prístup k materiálom potrebným pre priemysel. Metódy aditívnej výroby, zelené obstarávanie a recyklácia materiálov by mohli pri riadnom plnení prispieť aj k posilňovaniu konkurencieschopnosti odvetví bezpečnosti a obrany EÚ, ako aj k jej odolnosti.
- *Bezpečnosť údajov* – v Európskej dátovej stratégii sa stanovujú opatrenia na zabezpečenie, že jednotlivci aj podniky majú kontrolu nad svojimi údajmi. Riešiť sa to bude v Akte o údajoch, ktorý Komisia prijme na začiatku roka 2022.

Komisia ako súčasť projektu viacerých krajín týkajúceho sa spoločných infraštruktúr a služieb pre údaje (spájajúceho európsku cloudovú federáciu a spoločný európsky dátový priestor) uľahčuje investície (napr. program Digitálna Európa, NPE, fond nástroja NextGenerationEU) do kapacít cloud-to-edge, ktoré sú zabezpečené, odolné, energeticky účinné a prístupné v reálnom čase a ktoré poskytujú kvalitu služby v celej EÚ. Zabezpečením transferu technológií v oblastiach edgu a cloudu medzi civilným (najmä odvetvím bezpečnosti), obranným a vesmírnym priemyslom by sa zvýšila technologická suverenita. Európska aliancia pre priemyselné údaje, edge a cloud computing predstavuje možnú platformu na podporu takýchto synergii.

- *Obchodná politika* – komplexnosť a zraniteľnosť svetových dodávateľských reťazcov predstavuje problém nielen pre Úniu. Iné krajiny závisia od EÚ („reverzná závislosť“) a obchod („vzájomná závislosť“) môže prispieť k stabilite globálnych hodnotových reťazcov. Únia je zároveň pripravená rozhodne konať a brániť sa voči nekalým obchodným praktikám, ako je používanie rušivých zahraničných subvencií, pričom koná v súlade so svojimi medzinárodnými záväzkami. EÚ bude pokračovať v čo najlepšom využívaní svojho súboru nástrojov v oblasti obchodu a hospodárskej súťaže, pričom zabezpečí aktuálnosť a efektívnosť nástrojov EÚ. Komisia preto navrhla nové nástroje, napríklad nariadenie o zahraničných subvenciách¹⁶, ktorým sa riešia narušenia na vnútornom trhu spôsobené zahraničnými subvenciami.

Ďalšie príslušné politické opatrenia [napr. zavedenie novej úľavy dane z pridanej hodnoty (DPH), uľahčenie prepravy výrobkov obranného priemyslu financovaných z prostriedkov EÚ] sú uvedené v obrannom oznámení.

Výhľad do budúcnosti

- Komisia skúma možnosť doplnenia obranných oblastí činností v rámci iniciatív, ako sú európska aliancia pre priemyselné údaje, edge a cloud computing a priemyselná aliancia

¹⁶ [COM\(2021\) 223 final](#).

pre procesory a polovodičové technológie.

- Komisia spoločne s členskými štátmi počas roka 2023 identifikuje potrebu posúdenia rizika dodávateľských reťazcov v oblasti kritickej infraštruktúry, najmä v digitálnej oblasti, a podá o tom správu, a to s cieľom lepšie chrániť bezpečnostné a obranné záujmy EÚ.
- Komisia vyzýva všetky ostatné členské štáty, aby vytvorili vnútroštátny mechanizmus preverovania PZI.

5. Vonkajší rozmer

Spolupráca s podobne zmýšľajúcimi partnermi na celom svete je zásadná v záujme zvyšovania odolnosti EÚ a jej bezpečnosti dodávok a zároveň na znižovanie strategických závislostí a zvyšovanie vzájomných výhod. Zásada reciprocity zohráva v tejto súvislosti významnú úlohu. Medzi tradičných partnerov EÚ v oblastiach technológií, bezpečnosti a obrany patria členovia Európskeho hospodárskeho priestoru (najmä Nórsko), kandidátske krajiny, krajiny európskeho susedstva a ďalšie tretie krajiny (napr. Spojené štáty, Kanada, Japonsko, Južná Kórea), ako aj medzinárodné organizácie (napr. NATO). Medzi nedávne výmeny patrí najmä:

5.1. Rada EÚ – USA pre obchod a technológie

Prvé zasadnutie Rady EÚ – USA pre obchod a technológie sa uskutočnilo 29. septembra 2021. EÚ a USA v spoločnom vyhlásení opätovne potvrdili svoj záväzok „zamerať sa na zvyšovanie odolnosti dodávateľského reťazca a bezpečnosti dodávok v kľúčových sektoroch v záujme zelenej a digitálnej transformácie a na zabezpečenie ochrany našich občanov“, pričom cieľom je „zvýšiť transparentnosť ponuky a dopytu; zmapovať príslušné existujúce sektorové spôsobilosti; vymieňať si informácie o politických opatreniach a prioritách v oblasti výskumu a vývoja; ako aj spolupracovať na stratégiách na zvyšovanie odolnosti dodávateľského reťazca a diverzifikácie“. Najväčší význam pre tento plán majú prebiehajúce práce v pracovných skupinách týkajúce sa bezpečných dodávateľských reťazcov (vrátane polovodičov v rámci špecializovanej oblasti činností), bezpečnosti informačných a komunikačných technológií, kontrol vývozu a preverovania investícií. Nedávno spustený dialóg medzi EÚ a USA o bezpečnosti a obrane by takisto mohol slúžiť ako fórum na diskusie o týchto otázkach.

5.2. Partnerstvo s NATO

Na samite v Bruseli v roku 2021 vedúci predstavitelia NATO stanovili ambiciózný program pre technológie, najmä pre nové a prelomové technológie¹⁷. Poskytlo sa tým ďalšie usmernenie k práci vykonávanej v súlade s implementačnou stratégiou NATO pre nové a prelomové technológie, ktorú schválili ministri obrany NATO vo februári 2021.

Komisia a vysoký predstaviteľ budú monitorovať pokrok príslušných iniciatív NATO v tejto oblasti prostredníctvom pravidelných stretnutí s NATO na pracovnej úrovni so zreteľom na potenciálnu vzájomne vyhovujúcu a prospešnú interakciu s príslušnými iniciatívami EÚ pri

¹⁷ Súčasťou toho bolo rozhodnutie spustiť akcelerátor inovácií v obrane pre severoatlantickú oblasť (DIANA) a Inovačný fond NATO.

úplnej transparentnosti voči členským štátom, pričom sa predíde vytvoreniu nových alebo zvyšovaniu existujúcich závislostí v oblasti technológií alebo spôsobilostí.

Výhľad do budúcnosti

- Komisia a vysoký predstaviteľ v kontexte Rady EÚ – USA pre obchod a technológie a nedávno spusteného dialógu medzi EÚ a USA o bezpečnosti a obrane preskúmajú, ako zvýšiť odolnosť dodávateľského reťazca a zabezpečiť ochranu našich občanov.
- Komisia a vysoký predstaviteľ spoločne s NATO v rámci spoločných vyhlásení o spolupráci medzi EÚ a NATO a pri úplnej transparentnosti voči členským štátom preskúmajú, ako podporiť vzájomne vyhovujúce a prospešné interakcie medzi príslušnými iniciatívami Únie a organizácie Severoatlantickej zmluvy.

6. Záver

Vzhľadom na pretrvávajúcu komplexnú svetovú geopolitickú situáciu a súťaž o nové technológie, ktoré sú významné pre oblasti bezpečnosti a obrany, musí EÚ a jej členské štáty posilniť spoluprácu v oblasti kritických technológií v záujme dlhodobej bezpečnosti a obrany Európy a vynaložiť úsilie na zníženie súvisiacich strategických závislostí.

V tomto pláne sa navrhuje úzka spolupráca s členskými štátmi na identifikácii kritických technológií a hodnotových reťazcov v oblastiach bezpečnosti a obrany – ako aj základných príčin súvisiacich strategických závislostí v kontexte Monitorovacieho strediska pre kritické technológie – s cieľom podporiť celounijný strategický koordinovaný prístup v oblasti kritických technológií významných pre oblasti bezpečnosti a obrany, ktorým sa čo najlepšie využijú vnútroštátne programy a nástroje, ako aj programy a nástroje EÚ v oblasti výskumu, technického rozvoja a inovácie.

Aby sa zvýšila konkurencieschopnosť a odolnosť sektorov bezpečnosti a obrany, zistenia monitorovacieho strediska a súvisiacich prác v rámci aktualizovanej priemyselnej stratégie zároveň podľa potreby prispievajú k zabezpečeniu lepšieho zohľadnenia úvah súvisiacich s bezpečnosťou a obranou v priemyselných a obchodných politikách EÚ, a to v súlade s pravidlami hospodárskej súťaže EÚ a jej medzinárodnými záväzkami.

Cieľom návrhov zahrnutých v tomto pláne je prispieť k rozmeru výskumu, technického rozvoja a inovácie zahrnutého v pripravovanom Strategickom kompase EÚ, prostredníctvom ktorého členské štáty stanovujú ambiciózne dlhodobé ciele pre podstatné zlepšenie bezpečnosti a obrany Európy.